

**ԱՌԱՐԿԱՅԱԿԱՆ ՆԿԱՐԱԳԻՐ
ԿԵՆՍԱԲԱՆԱԿԱՆ ՔԻՄԻԱ /ՄՈՂՈՒԼ 1/**

ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	ԲՆԱԳԻՏԱԱՇԽԱՐՀԱԳՐԱԿԱՆ
ԱՄԲԻՈՆ	ԿԵՆՍԱԲԱՆՈՒԹՅԱՆ, ԲՆԱՊԱՀՊԱՆՈՒԹՅԱՆ և ՆՐԱՆՅ ԴԱՍԱՎԱՆԴՄԱՆ ՄԵԹՈԴԻԿԱՆԵՐԻ
ԱՌԱՐԿԱՅԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ ԵՎ ԸՆԹԱՑԻԿ ՄՈՂՈՒԼ	ԿԵՆՍԱԲԱՆԱԿԱՆ ՔԻՄԻԱ /ՄՈՂՈՒԼ 1/
ԱՌԱՐԿԱՅԻ ԴԱՍԻՉ ԵՎ ՄՈՂՈՒԼՆԵՐԻ ՔԱՆԱԿ	0707B3/13.1, 2 ՄՈՂՈՒԼ
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	ՔԻՄԻԱ
ԿՈՒՐՍ/ԿԻՍԱՍՅԱԿ	4-րդ կուրս, 1-ին կիսամյակ
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ	Դասընթացի նպատակն է ուսումնասիրել կենդանի օրգանիզմի մեջ մտնող քիմիական միացությունները և այն փոխակերպումները, որոնց նրանք ենթարկվում են կենսագործունեության ընթացքում: «Կենսաքիմիա» առարկան հնարավորություն է տալիս հասկանալ օրգանիզմում ընթացող ֆիզիոլոգիական գործընթացների մոլեկուլային մեխանիզմը և ինչպես կարելի է այդ գործընթացները ուղղորդել միկրոօրգանիզմների, բույսերի և կենդանիների բջիջներում, որպեսզի նրանք բարեհաջող օգտագործվեն ժամանակակից կենսատեխնոլոգիայի պահանջների համար:
ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ	ԳԻՏԵԼԻՔ - Բնորոշել՝ կենդանական և բուսական օրգանիզմների քիմիական կառուցվածքի յուրահատկությունները: Նկարագրել կենդանի օրգանիզմների կազմի մեջ մտնող քիմիական միացությունների կենսաբանական դերը, սննդային արժեքը, կառուցվածքը և հատկությունները, նյութերի և էներգիայի փոխանակության հիմնական գործընթացները: Ֆերմենտները, նրանց հատկությունները և դերը օրգանիզմի կենսագործունեությունում, նյութափոխանակության հիմնական տեսակները և ուղիները: ԿԱՐՈՂՈՒԹՅՈՒՆ - Տարբերել այս կամ այն միացությունը՝ կախված կառուցվածքից և ֆունկցիայից: - Իրականացնել կենսաքիմիական հետազոտությունների նախապարաստումը: - Գնահատել ստացված տվյալների ճշգրտությունը, ձևակերպել հետևությունները: ՀՄՏՈՒԹՅՈՒՆ - Կանխորոշել և մեկնաբանել օրգանիզմում գտնվող նյութերի ազդեցությունը, կենսաբանական ակտիվությունը և գործընթացի ընթացքը:
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՄԱՆ ՆԿԱՐԱԳԻՐ	- ԿՐԵԴԻՏՆԵՐԻ ՔԱՆԱԿ - 5 կրեդիտ - ԼՍԱՐԱՅԻՆ ԺԱՄ - 55 ժամ - ԴԱՍԱԽՈՍՈՒԹՅՈՒՆ - 22 ժամ - ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ ՊԱՐԱՊՄՈՒՆՔ - 11 ժամ - ԼԱԲՈՐԱՏՈՐ ՊԱՐԱՊՄՈՒՆՔ - 22 ժամ - ՇԱԲԱԹԱԿԱՆ ԺԱՄ - 5 ժամ

ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆՆԵՐ	Գիտելիքներ ընդհանուր և անօրգանական քիմիայից, ինչպես նաև օրգանական քիմիայից, ուսումնական ծրագրին համապատասխան:
ԴԱՍԱՎԱՆԴՄԱՆ ԵՎ ՈՒՍՈՒՄՆԱՌՈՒԹՅԱՆ ՄԵԹՈԴՆԵՐ	Դասախոսություն Լաբորատոր և գործնական աշխատանքներ SS-ի հետ աշխատանքներ
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ	Ներածություն: • Սպիտակուցների ամինաթթվային կազմը: • Սպիտակուցների կառուցվածքային կազմավորման • մակարդակները: • Սպիտակուցների ֆիզիկաքիմիական հատկությունները: • Սպիտակուցների դասակարգումը: Պարզ և բարդ • սպիտակուցներ: • Ֆերմենտներ. կառուցվածքը, հատկությունները • ազդեցության մեխանիզմը: • Ֆերմենտատիվ ակտիվության կարգավորումը: • Ֆերմենտների դասակարգումը: • Նուկլեինաթթուների կառուցվածքը ֆիզիկաքիմիական • հատկությունները և կենսաբանական նշանակությունը: • Ածխաջրերի կառուցվածքը, ֆիզիկաքիմիական • հատկությունները և կենսաբանական դերը: • Մոնոշաքարների և օլիգոշաքարների կառուցվածքը, • հատկությունները, կենսաբանական դերը: • Հոմո- և հետերոպոլիշաքարների կառուցվածքը, • հատկությունները և կենսաբանական դերը • Լիպիդների կառուցվածքը, ֆիզիկաքիմիական • հատկությունները և կենսաբանական դերը: • Պարզ բարդ լիպիդների կառուցվածքը, հատկությունները, • կենսաբանական դերը: • Վիտամիններ: Կենսաբանական նշանակությունը, • դասակարգումը: • Ջրալուծ վիտամիններ: • Ցուղալուծ վիտամիններ:
ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ	1. Խաչատրյան Գ.Ս., Աղաջանով Ս.Ի., Կենսաքիմիա, Երևան-2001 2. Берёзов Т.Т., Коровкин Б.Ф., Биологическая химия, Москва “Медицина” 1998 3. Кушманова О.Д., Ивченко Г.М., Руководство к практическим занятиям по биологической химии, Москва “Медицина” 1974
ԼՐԱՑՈՒՑԻՉ	1. Северин Е.С., Биохимия, 2003, стр.9-125, 227-279, 297-364
ՍՏՈՒԳՄԱՆԵՎԳՆԱՀԱՏ ՄԱՆՁԵՎԵՐԸ	Ստուգողական աշխատանք Բանավոր Նախատեսված է 2 ընթացիկ գրավոր ստուգում, ամփոփիչ ստուգում, յուրաքանչյուրը 100 միավոր առավելագույն արժեքով: Հարցատումը պարունակում է 4 հարց՝ 30, 30, 20, 20 միավորային արժեքով: Ամփոփիչ ստուգումը գրավոր է 100 միավոր առավելագույն արժեքով: Քննական հարցատումը պարունակում է 4 հարց՝ 30, 30, 20, 20 միավորային արժեքով:
ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ ԵՎ ԿՇԻՌ	1. Բաղադրիչ 1-10%(հաճախումներ) 2. Բաղադրիչ 2-20%(ընթացիկ ստուգում 1-ին) 3. Բաղադրիչ 3-20%(ընթացիկ ստուգում 2-րդ) 4. Բաղադրիչ 4-40%(ամփոփիչ ստուգում) 5. Բաղադրիչ 2-20%(ընթացիկ ստուգում 1-ին)

ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՍԱՆԴՂԱԿ

Գնահատման թվային միավորը	Տարային գնահատական	Գնահատականի պաշտոնական թվային համարժեքը
96-100	A+	5+
91-95	A	5
86-90	A-	5-
81-85	B+	4+
76-80	B	4
71-75	B-	4-
66-70	C+	3+
61-65	C	3
40-60	C-	3-
Մինչև 39	D	2

ՈՒՍԱՆՈՂԻ ԾԱՆՐԱԲԵՌՆՎԱԾՈՒԹՅԱՆ ԱՇԽԱՏԱԺԱՄԱՆԱԿԸ

կրեդիտ/կրեդիտ ժամ-5/150

Հ/Հ	Թ ե մ ա	Լսարանային ժամեր			Ուսանողի ինքնուրույն աշխատածամանակը	Ուսանողի ընդհանուր աշխատածամանակը
		Դասախոսություն	Գործնական	Լաբորատոր		
1.	Ներածություն: Սպիտակուցների ամինաթթվային կազմը: Սպիտակուցների կառուցվածքային կազմավորման մակարդակները:	2			4	6
2.	Սպիտակուցների ֆիզիկաքիմիական հատկությունները: Սպիտակուցների դասակարգումը: Պարզ և բարդ սպիտակուցներ:	2			4	6
3.	Ամինաթթուների բաժանման և անջատման մեթոդները:				4	6
4.	Սպիտակուցների ֆիզիկաքիմիական հատկությունները:		2		3	5
5.	Ամինաթթուների հայտնաբերման գունավոր ռեակցիաները			2	3	5
6.	Ֆերմենտներ. կառուցվածքը, հատկությունները ազդեցության մեխանիզմը: Ֆերմենտատիվ ակտիվության կարգավորումը:	2			3	5
7.	Ֆերմենտների դասակարգումը:	2			3	5
8.	Ամիլազայի ստացումը միկրոսկոպիկ սնկերից			2	3	5
9.	Նուկլեինաթթուների կառուցվածքը ֆիզիկաքիմիական հատկությունները և կենսաբանական նշանակությունը:	2			3	5
10.	Ամինաթթուների հայտնաբերման գունավոր ռեակցիաները:			2	3	5
11.	Ֆերմենտային կատակիզի առանձնահատկությունները:		2		3	5
12.	Պերօքսիդազայի հայտնաբերումը կարտոֆիլում			2	3	5
13.	Ածխաջրերի կառուցվածքը, ֆիզիկաքիմիական հատկությունները և կենսաբանական դերը:	2			3	5
14.	Մոնոշաքարների և օլիգոշաքարների կառուցվածքը, հատկությունները, կենսաբանական դերը: Հոմո- և հետերոպոլիշաքարների կառուցվածքը, հատկությունները և կենսաբանական դերը	2			3	5
15.	Սպիտակուցների հայտնաբերման որակական ռեակցիաները:			2	3	5
16.	Նուկլեինաթթուներ:		2		3	5
17.	Լիպիդների կառուցվածքը, ֆիզիկաքիմիական հատկությունները և կենսաբանական դերը: Պարզ բարդ լիպիդների կառուցվածքը, հատկությունները, կենսաբանական դերը:	2			3	5
18.	Արգինինի գունավոր ռեակցիան			2	3	5
19.	Ածխաջրերի ֆիզիկաքիմիական հատկությունները: Գլյուկոզի աէրոբ և անաէրոբ օքսիդացում		2		3	5
20.	Վիտամիններ: Կենսաբանական նշանակությունը, դասակարգումը:	2			3	5
21.	Հիստիդինի գունավոր ռեակցիան			2	3	5
22.	Լիպիդներ լիպոպրոտեիդներ:		2		3	5
23.	Զրալուծ վիտամիններ:				3	5

		2				
24.	Տրիպտոֆանի գունավոր ռեակցիան			2	3	5
25.	Յուղալուծ վիտամիններ	2			3	5
26.	Մեթիոնինի գունավոր ռեակցիան			2	3	5
27.	Վիտամինների կառուցվածքը, հատկությունները: Հիպո և հիպերվիտամինոզի առաջացման պատճառները:		2		3	5
28.	Գլիցինի գունավոր ռեակցիան			2	3	5
Ընթացիկ ստուգում 1						4
Ընթացիկ ստուգում 2						4
Ամփոփիչ ստուգում						4
Ընդամենը						150